Technische vragen Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid

GroenLinks Harderwijk Hierden

Datum: 7-6-2021
Datum beantwoording: 14-6-2021

Selectie projecten, financiering en algemene projecten

1. De opgenomen projecten in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid hebben allen een bepaalde beoordeling gekregen, op impact, betrokkenheid en opschaalbaarheid.

    a. Is deze methodiek ook gebruikt om een selectie te maken van mogelijke projecten die potentieel opgenomen konden worden in het Uitvoeringsprogramma? Of is hier een andere selectiemethodiek bij gebruikt? (Het valt namelijk op dat sommige projecten heel algemeen zijn en anderen weer heel specifiek in één wijk of op één plek.)

Voor de selectie van de projecten zijn de drie criteria (impact, voorbeeldfunctie en samenwerking) gebruikt zoals vastgesteld in de duurzaamheidsvisie.

    b. Wie hebben de selectie van de opgenomen projecten gemaakt?

De beleidsadviseurs duurzaamheid op basis van de gestelde kaders in de Duurzaamheidsvisie (impact, voorbeeldfunctie samenwerking).

    c. Het valt op dat de projecten m.n. gericht zijn op de bebouwde omgeving. Waar zijn voorstellen, bijvoorbeeld op het terrein van versterken van biodiversiteit, voor de agrarische omgeving?

Vooruitlopend op het beleid voor de pijler biodiversiteit ligt nu de focus op het behouden, versterken en verbinden in de gebouwde omgeving.

In 2020 is samen met de Stichting Landschapsbeheer Gelderland de campagne 'Hierden in het Groen' uitgevoerd. In dit project is samen met de bewoners van het buitengebied van Hierden gewerkt aan het vergroenen van eigen erven met streekeigen beplanting.

2. Er wordt aangegeven dat er van het bedrag van 1 mln Euro dat beschikbaar is gesteld voor de verduurzaamheidsuitdaging op de 4 thema's 750.000 Euro over is op peildatum 31-12-2020. Waar is het bedrag dat uitgegeven is aan besteed? Wij ontvangen graag een overzicht van het bestede bedrag per pijler, per project, met vermelding van kostenplaats.

Naar aanleiding van een toezegging in de commissie Ruimte van 28 oktober 2020 is op 16 december een memo geplaatst op ibabs over de besteding van de 1 miljoen voor duurzaamheid. Hierin staat aangegeven waar het geld aan uitgegeven is in 2019 en 2020. Deze memo is toegevoegd.

3. Financieel overzicht:

    a. Is heel het overige bedrag verdeeld over de gepresenteerde projecten?

Ja, het resterende bedrag van de 1 miljoen voor duurzaamheid is verdeeld over de gepresenteerde projecten. Circa 5-10% is hierbij gereserveerd om de flexibiliteit te behouden om nieuwe initiatieven in de samenleving te kunnen ondersteunen in 2021 en 2022 en voor mogelijke onvoorziene omstandigheden.

Wij ontvangen graag een overzicht van het te besteden bedrag per pijler, per project, met vermelding van kostenplaats.

U heeft een overzicht ontvangen van de budgetten van de projectfiches.

    b. Wat wordt er bedoeld met het onderscheid structureel/incidenteel?

Met structureel of incidenteel wordt aangegeven of het genoemde budget elk jaar beschikbaar gesteld wordt of dat het budget voor een vastgesteld aantal jaren beschikbaar is. Ter verduidelijking: het budget voor De Energieke Stad van €100.000,- wordt elk jaar opgenomen in de begroting (structureel) terwijl de 1 miljoen voor duurzaamheid beschikbaar is voor 4 jaar (incidenteel van 2019 t/m 2022).

4. (Regionaal) Duurzaamheidscentrum (projectfiche 0.04):

    a. Welke afwegingen heeft de gemeente gemaakt om het duurzaamheidscentrum als projectfiche te presenteren?

Op basis van geluiden uit de samenleving hebben we het idee dat er behoefte is aan een duurzaamheidscentrum. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda duurzaamheid en de projectfiches eind vorig jaar leek er zich een concrete mogelijkheid voor te doen in samenwerking met de MESS.

    b. Waarom wordt er een behoefteonderzoek voor dit project nodig geacht? (Er kunnen bijvoorbeeld ook insprekers van andere gemeenten, w.o. Gemeente Hardenberg gevraagd worden, dat scheelt een veel geld).

Voordat we aan de gang gaan met een (regionaal) duurzaamheidscentrum op basis van geluiden uit de samenleving, willen we dit eerst verder onderzoeken. Daarnaast heeft de MESS een eigen andere focus gekozen dat niet meer bij het oorspronkelijke projectidee past. Daarom doen we een behoefteonderzoek intern en regionaal. We kijken daarbij uiteraard ook naar andere duurzaamheidscentra in Nederland, want dat scheelt inderdaad tijd en geld. Voor eventueel vervolgonderzoek of externe expertise hebben we geld gereserveerd.

5. Verduurzamen inkoop- en aanbestedingsbeleid (projectfiche 0.05):

    a. Wanneer wordt het duurzaam inkoopbeleid in de commissie en in de Raad verwacht?

Het streven is het einde van 2021.

b. Wordt in dit duurzaam inkoopbeleid mede uitgegaan van het Manifest MVI dat de Gemeente Harderwijk ondertekend heeft? (Dit staat namelijk niet in deze beknopte omschrijving in het projectfiche).

Ja, in het opstellen van het duurzaam inkoopbeleid wordt het Manifest MVI meegenomen.

c. Is het de bedoeling dat dit project de motie duurzaam inkopen tot uitvoering brengt? Zo ja, is het dan mogelijk om de beschrijving van het doel in het projectfiche in lijn te brengen met de formulering in de motie?

Ja, met dit projectfiche wordt de motie in uitvoering gebracht. Bij de volgende update gaan we het projectfiche in lijn brengen met de motie.

Het valt namelijk op dat bij de doelstelling alleen het '% duurzaam ingekocht' wordt aangegeven. Het is nu al het geval dat diensten en leveringen duurzaam ingekocht moeten worden!

Het gaat er om dat er in plaats van minimum criteria (die niet aanjagend blijken te werken), uitgegaan wordt van andere methoden (die in het manifest MVI beschreven worden) waarbij rekening wordt gehouden met het behalen van de specifieke gekozen duurzaamheidsdoelstellingen.

De motie was dan ook als volgt geformuleerd: "Duurzaamheidsdoelen uit de Duurzaamheidsvisie te vertalen in haar inkoopbeleid, **zodanig** dat alle inkoop en aanbesteding door Gemeente Harderwijk van materialen, diensten en bouwkundige en civieltechnische werken **bijdragen aan deze duurzaamheidsdoelen**".

d. Valt inkoop door verbonden partijen ook onder het gemeentelijk inkoopbeleid?

Nee, alle partijen hebben een eigen inkoopbeleid uitgezonderd Meerinzicht.

e. Waarom is de impact van dit projectfiche op 2 sterren gezet? (Het valt op dat andere projecten (alleen) gericht op een bepaalde wijk meer sterren hebben gekregen? Als alle materialen, diensten, bouwkundige en civieltechnische werken worden meegenomen lijkt dit redelijk wat impact te hebben in de keten.)

De sterren zijn een indicatie. Het hadden ook 3 sterren kunnen zijn. Deze keuze is gemaakt omdat de impact van het opstellen van het duurzame inkoopbeleid en de uitvoering indirect is op de doelstellingen. Het gaat niet om een project waarbij bij de realisatie directe impact op de doelstelling wordt gerealiseerd, zoals bijvoorbeeld bij de realisatie van de Crescentplas of de windmolens.

6. Straat van de toekomst (projectfiche 0.008):

a. Wanneer zijn de resultaten van de pilot bekend?

Er zijn nog geen resultaten. Het is ook nog niet aan te geven wanneer wel. De straat waar we de methode wilden testen, De Wouter van Damstraat in de Zeebuurt, is digitaal gestart voor het vernieuwen van de straat omdat dat niet langer meer uitgesteld kon worden. Helaas is zijn de digitale bijeenkomsten niet geschikt voor het testen van deze methode. Nu er steeds meer versoepelingen komen van de coronamaatregelen is het de bedoeling om het project 'Straat van de toekomst' weer op te pakken.

b. Wanneer kunnen deze gedeeld worden met de commissie?

Dit is nog niet aan te geven vanwege het nog niet uitvoeren van een pilot om de methode te testen.

De biodiverse stad

7. Bomendepot Lorentz (projectfiche 2.01):

    a. Waarom wordt dit als een incidenteel project voorgesteld en niet een structureel?

Het budget is incidenteel voor het inrichten van het bomendepot. Voor de inrichting is geen structureel budget nodig. Daarnaast is dit project nog in planvorming. Hierbij moet de haalbaarheid in verband met de beschikbare tijd van de locatie (het beplantingsseizoen en de realisatie van de windmolens op Lorentz Haven) nog onderzocht worden.

    b. Het zou niet onlogisch zijn dit te financieren uit de IBOR. Waarom wordt dat niet voorgesteld?

Het inrichten van een bomendepot is op het moment geen taak van IBOR en hebben daar dan ook geen middelen voor.

8. Vergroenen en klimaatbestendig inrichten privaat terrein (projectfiche 2.05):

    a. Het valt op dat er niet wordt aangegeven dat er een relatie is met het lopende project Steenbreek, voor private en openbare ruimte. Is die relatie er niet, of komt dit terug in projectbeschrijvingen? (Suggesties hieruit zijn o.a.: ‘tegels wippen’ zoals in andere steden ook gebeurt, gratis ophalen van tegels op (een) vast(e) moment(en) in het jaar, beschikbaar stellen van compost).

Dit projectfiche (2.05) is gericht op het informeren en stimuleren van inwoners om meer groen op de private ruimte te gebruiken en minder te betegelen. Hier vallen meerdere acties onder, zoals project Steenbreek, inwonersinitiatieven en acties vanuit het duurzaamheidsloket.

    b. Welke rol wordt hierbij gedacht voor corporaties?

Een stimulerende rol en voorbeeldfunctie.

    c. Er wordt een doelstelling van 10% vergroenen en klimaatbestendig inrichten van tuinen in 2030 genoemd. We nemen aan dat hier een toename van 10 procentpunt wordt bedoeld (bijvoorbeeld van 30% naar 40%). Wat is de huidige stand van zaken/de uitgangspositie: is er geïnventariseerd hoeveel tuinen biodivers en klimaatbestendig zijn? Zo ja, hoeveel is dat?

Er is geen percentage biodiverse en klimaatbestendige tuinen beschikbaar, maar via Stichting Steenbreek hebben we wel een analyse over het percentage groen per buurt in de tuinen in het jaar 2018. Natuurlijk is een groene tuin niet per definitie ook een klimaatrobuuste of een biodiverse tuin, maar dit geeft wel een indicatie.

Het percentage groen in de tuinen (in 2018) verschilt sterk per buurt, waarbij de percentages uiteenlopen van 2% (Stadsdennen-Oost) tot 61% (Buitengebied). Gemiddeld bevatten de tuinen zo'n 29% groen, hier zit wel een sterke invloed van de tuinen in Hierden en het buitengebied in. Het stedelijke gebied heeft gemiddeld 15% groen in de tuinen.

d. Zijn er ook al voorstellen hoe bewoners te inspireren en helpen om tuinen te vergroenen en klimaatbestendig in te richten in 2021? (Suggesties zijn o.a.: het aanleggen van voorbeeldtuinen in elke wijk, een toolkit beschikbaar stellen voor bewoners, het aanbieden van tuinontwerp workshops/cursussen en link leggen tussen openbaar groen en privaat terrein als voorbeeld en inspiratie).

Door capaciteitsproblemen zijn er nog geen nieuwe activiteiten opgezet naast de al lopende zaken zoals steenbreek en voor informatie kunnen inwoners terecht bij het duurzaamheidsloket.

9. Ecologisch maaibeheer (projectfiche 2.06):

Er wordt een periode van 9 jaar genomen om te komen van meer dan 50% naar 70% ecologisch maaibeheer van het totale areaal.

a. Wat zijn de obstakels om dit sneller door te voeren naar 70% of naar 100%?

100% is geen realistisch doel. Dit heeft er mee te maken dat op sommige plaatsen de hoofdfunctie hiervoor niet geschikt is, zoals bijvoorbeeld een evenemententerrein, of dat het over de randen van de voet-en fietspaden komt te hangen.

Wat betreft de obstakels, is dit voornamelijk het draagvlak rond een locatie om ecologisch maaibeheer toe te passen. Om het draagvlak te behouden en waar mogelijk te vergroten, wordt het stapsgewijs steeds meer toegepast. Voor het beheer wordt nu het 'integrale beheerplan openbare ruimte 2020-2024' gevolgd dat vorig jaar is vastgesteld in de gemeenteraad.

b. Hoeveel % wordt nu ecologisch gemaaid?

20%

10. Tiny forest (projectfiche 2.08):

Een tiny forest is een prachtig concept dat IVN naar voren heeft gebracht. De Gemeente Harderwijk werkt al samen met de Hortus en vergroeningsspecialisten van Springzaad die ook uitstekend kunnen adviseren over een pakket voor een 'tiny forest', waarbij aandacht is voor inheemse planten en niet-giftige en robuuste soorten als deze in de buurt van een school geplant worden. Is het ook overwogen om aan deze partners te vragen een 'tiny forest' samen te stellen en te begeleiden?

Een "Tiny Forest" is een concept van het IVN. Om het een Tiny Forest te mogen noemen moet het op de goede manier geplant worden in samenwerking met het

IVN. Zo hebben we ook voordeel van hun communicatie, kennis en netwerk. De Hortus is een belangrijke partner en ook betrokken bij dit project.

De klimaatadaptieve stad

11. Gemeentelijk hitteplan (projectfiche 3.06):

Er wordt aangegeven dat uiterlijk Q2 2021 het casco hitteplan voor de Gemeente Harderwijk wordt vastgesteld: wanneer precies is dat het geval?

Het casco hitteplan is in college B&W van 1 juni behandeld en staat op de agenda voor de commissie Beleid Algemeen van 15 juli

12. Van Plat naar Groen dak (projectfiche 3.08):

In de doelstellingen worden alleen daken van bedrijven op bedrijventerreinen genoemd. Een groen dak kan echter ook een bijdrage leveren aan biodiversiteit in de stad en bij ecologische verbindingszones. Bij 'betrokkenheid' worden bewoners en organisaties wel genoemd.

a. Kunnen deze inwoners dan ook meedoen met de stimuleringsregeling?

In de huidige stimuleringsregeling klimaatadaptieve maatregelen privaat (fiche 3.10) is een subsidie opgenomen voor groene daken op particulier terrein. Via die weg kunnen inwoners ook meedoen.

b. Wat doet de gemeente zelf met haar wijkcentra, sportzalen e.d.?

Een groen dak levert vooral een bijdrage aan klimaatadaptatie en biodiversiteit als het om een intensief groen dak gaat. Dit zijn de groene daken met een dikkere opbouw, waardoor niet alleen sedum maar juist ook heel veel kruidsoorten en zelfs kleine struiken het goed doen op het dak. Voor een intensief groen dak is vaak wel een versteviging van de dakconstructie nodig. Wanneer het vastgoed van de gemeente grootschalig wordt gerenoveerd, wordt waar mogelijk gestuurd op het toepassen van een groen dak. Zo ligt op een deel van het sportcomplex De Sypel al een groen dak.

13. Klimaateffectatlas Gemeente Harderwijk (projectfiche 3.11):

Gaat dit een bundel van individuele kaarten worden of GIS-achtige overlays in een digitale omgeving?

Het gaat om GIS-achtige overlays in een digitale omgeving, vergelijkbaar met de klimaateffectatlas van Waterschap Vallei en Veluwe (zie daarvoor de webpagina www.klimaatvalleienveluwe.nl/atlas/)

14. Wordt er in het beleid en bij maatregelen in het kader van klimaatadaptatie rekening gehouden met systematische monitoring van verspreiding van (exotische) ziektedragers (de tijgermug), naast bijvoorbeeld blauwalg?

Vanuit het huidige gemeentelijk beleid voor water en klimaatadaptatie wordt hier geen specifiek monitoringsprogramma voor uitgevoerd. Naar aanleiding van deze

vraag is de GGD benaderd. Zij geven aan dat monitoring van ziektedragende insecten (vectoren) bij het centrum dierplagen en de RIVM ligt.

De circulaire stad

15. In 2030 is de doelstelling in Nederland om 50% minder grondstoffen te gebruiken (fossiel, mineralen en metalen). Dit wordt gereflecteerd in de ‘Cirkelstad’ (projectfiche 1.07) en ‘Circulaire bedrijfsscans (projectfiche 1.08): waarbij doelstellingen gesteld worden om: in de bouw het grondstoffenverbruik en de CO2-uitstoot (met 50% te verminderen. Hoe komt het dan dat het voorstel bij projectfiche 1.09 naar circulaire startups: tot 3 startups komt-en niet meer? En de mijlpaal op 2030 gezet en niet eerder?

    Een uitbreiding/versnelling zou bij de doelstellingen kunnen helpen.

    Op dit moment zijn er nog geen startups met duurzame/circulaire ambities in de gemeente Harderwijk. De gemeente ziet het als een grote uitdaging om startups naar Harderwijk te krijgen.

16. Circulaire gebiedsontwikkeling Drielanden-Noord (projectfiche 1.04):

    a. Er wordt gesproken over een ontwikkelstrategie van Drielanden Noord (doelstelling) en een gebiedsvisie als mijlpaal. Hoe past binnen een dergelijk kader een Circulair Centrum in Harderwijk?

In de gebiedsvisie van Drielanden Noord staat circulariteit centraal. Hoe er in dit gebied precies invulling aangegeven moet worden, wordt dit jaar uitgewerkt.

    b. Door het Circulair centrum zal aandacht besteed worden aan: “circulair bouwen, circulair ondernemen en kennisontwikkeling”. Waarin verschilt dit Circulaire centrum zich van het eerdergenoemde Duurzaamheidscentrum (projectfiche 0.04)?

De visie wordt in 2021 ontwikkeld. Het is nu nog niet duidelijk welke functies er in Drielanden-Noord ontwikkeld gaan worden en in hoeverre het duurzaamheidscentrum daar in past.

    c. Wat is het competitieve voordeel van Harderwijk om hier een Circulair Centrum te willen hebben? (Het is bekend dat er centra zijn met aandacht voor circulair en duurzaam bouwen in Rotterdam (Innovatiecentrum duurzaam bouwen) en Limburg. Waarom nu Harderwijk, en welke andere steden hebben vergelijkbare plannen?

In de visie wordt goed gekeken wat er bij Harderwijk past en wat niet. Er wordt gekeken waar de behoeftes liggen en dat wordt opgenomen in de visie.

17. Cirkelstad (projectfiche 1/07):

    Hierbij gaat het om “Circulair bouwen te stimuleren” en “Harderwijkse (bouw)ondernemers te helpen met projecten, kennis en netwerken”.

    a. Om welke Harderwijkse bouwondernemers gaat het?

Deze zijn nog niet bekend.

b. Hoe verhoudt dit initiatief zich tot allerlei landelijke convenanten met de bouwsector en met kennisontwikkeling die vanuit de sector wordt opgepakt?

Er zijn inderdaad diverse initiatieven voor convenanten. Echter kiest Cirkelstad er voor om vooral in te zetten om 'massaal' projecten te initiëren, uit te voeren en vanuit de praktijk er achter komen wat de vragen zijn en wat er aan tooling nodig is. Dat is een andere insteek.

c. Hoe wordt een bedrag van 60.000 Euro gerechtvaardigd uit de gemeentekas voor stappen die bouwondernemers al geacht worden te nemen?

De rol van de gemeente is om circulariteit aan te jagen. Ook bij (bouw)ondernemers. De gemeente financiert de opstart en na drie jaar moet Cirkelstad zelfstandig kunnen draaien.

18. Er zijn begin 2021 sessies geweest met belangstellenden over circulariteit en prioritering van projecten, mede op basis van het onderzoek van Copper8 uit 2020. Zijn de resultaten van deze sessies meegenomen in dit -geactualiseerde- uitvoeringsprogramma?

Nee, de uitvoeringsagenda Duurzaamheid was in december 2020 vastgesteld door het college. In maart 2021 was de werksessie Circulaire Economie. Wel zijn enkele projecten van het rapport van Copper8 overgenomen in de uitvoeringsagenda Duurzaamheid, bijvoorbeeld de circulaire bedrijfsscan. De resultaten van de werksessie begin 2021 worden meegenomen in het circulaire economie beleid, deze komt na de zomer naar de commissie en raad voor besluitvorming.

Het beleid en de uitvoeringsstrategie van de Circulaire Stad wordt naar verwachting in het najaar aangeboden aan de raad. Hierin zijn de opmerkingen van de werksessie Circulaire Economie wel verwerkt.

19. In de duurzaamheidsvisie werd gesproken over deeleconomie. Hoe kan het dat er geen projecten zijn opgenomen om dit element te realiseren?

Er zijn nog geen concrete projecten gestart aangaande de deeleconomie. Deze verwachten we in de toekomst wel op te nemen.

20. VANG, wijziging afvalinzameling (projectfiche 1.02)

a. Is er, op basis van ervaring en kennisuitwisseling met andere gemeenten, ook nagedacht over het betrekken van andere partijen dan inwoners, waaronder de retail en producenten, om bijvoorbeeld de hoeveelheid verpakkingen naar beneden te kunnen brengen?

Ja, hoewel onze invloed als gemeente op retailers, multinationals als Unilever en andere producenten marginaal is. Via landelijke netwerken met de VNG en de brancheverenigingen NVRD oefenen we onze invloed uit richting kabinet en het Afvalfonds Verpakkingen. Goed om te weten dat vanuit het Rijk en vanuit Europa de

wettelijke eisen steeds strenger worden. Op Harderwijkse schaal willen wij op een geschikt moment opnieuw in gesprek gaan met lokale ondernemers om hen te stimuleren of te faciliteren om duurzame / geen verpakkingen te gebruiken. Gezien de huidige Covid-19 situatie zullen wij op een gepast moment dit opnieuw agenderen bij de stuurgroep van de binnenstadondernemers. Zie tevens: https://ris2.ibabs.eu/Reports/ViewListEntry/Harderwijk/9ae725b4-9222-4616-ad7f-7bb76d4d436c

b. Is het brengen van PMD naar de milieustraat door inwoners van Harderwijk de meest kosteneffectieve en/of motiverende wijze om te faciliteren dat deze afvalstroom uit het restafval verwijderd wordt? Wat zijn de redenen om deze maatregel op te nemen in het projectfiche?

Dit maakt onderdeel uit van het nieuwe afvalbeleid, de VANG-strategie. Deze is vorig jaar juli door de gemeenteraad vastgesteld. In de gemeente Harderwijk wordt ons restafval nagescheiden. Dit houdt in dat het PMD met het restafval wordt ingezameld en in de sorteerinstallatie machinaal wordt gescheiden. Dit is het meest kosteneffectief. In aanloop naar besluitvorming vorig jaar, is op verzoek van de raad een memo opgesteld dat hier dieper op in gaat. Omdat het restafval vanaf 1-1-2022 per lediging van de container of per zak getarifeerd wordt, heeft de gemeenteraad besloten om een gratis brengvoorziening op de milieustraat aan te bieden voor inwoners die daarvan gebruik willen maken. Dit is een flankerende maatregel en wordt dit jaar gerealiseerd, zodat het operationeel is per 1-1-2022. Verder gaat de landelijke introductie van statiegeld op kleine plastic flesjes vanaf 1-7-2021 en op blikjes vanaf 1-1-2023 zorgen voor een afname van de hoeveelheid plastic en blik in het huishoudelijk afval. Zie tevens het antwoord onder a. Voor meer informatie over de memo en het raadsbesluit, zie agendapunt 8: https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Harderwijk/a452775e-25e1-45e2-b1fc-c281d7767221

c. Voorstel is om kosten van het communicatietraject uit het budget duurzaamheid te halen van 50.000 Euro en de rest uit het afvalbudget. Waarom wordt dit hele project niet uit het afvalbudget gefinancierd? Dit spaart geld uit voor andere noodzakelijke verduurzaming.

Dit is vorig jaar juli bij de besluitvorming van de VANG-strategie door gemeenteraad zo besloten. Zie hiervoor het raadsvoorstel onder agendapunt 8 https://ris2.ibabs.eu/Agenda/Details/Harderwijk/a452775e-25e1-45e2-b1fc-c281d7767221